

TEMPS DE FOSCOR

El 1968 Hannah Arendt publicà un recull d'assaigs titulat *Men in Dark Times*. Feia referència als temps de foscor en què sovint s'ha vist submergida la humanitat. No eren les «monstruositats» del segle XX, que constituïen una «horrible novetat», sinó els temps tèrbols, d'opressió i vilesa, en general, que històricament no constitueixen cap raresa. Res de nou, doncs, haver d'heure-se-les amb la infàmia. Ara apunten temps d'aquesta mena, en els quals —com va escriure també Hannah Arendt en un article de 1945— caldrà assumir i combatre com pertoca «un tret característic de la propaganda feixista, massa poc advertit», el fet que «no s'aconcentava amb mentir, sinó que deliberadament es proposava transformar les seues mentides en realitat». Qui ha obert la porta a tot això, assumeix una gran responsabilitat. La història del segle XX és un llibre ple d'ensenyaments que cal consultar sovint, per evitar les pitjors tragèdies.

Quan creus que ja s'acaba, torna a començar, cantava Raimon. I aquesta serà l'experiència de les generacions que ara atenyen la maduresa vital. Haver de fer front a la instauració de la mentida, a la persecució, a l'intent deliberat d'erosionar valors irrenunciabls de la nostra societat. En tots els terrenys, la llengua, la cultura, l'escola, el medi ambient, els drets socials, els drets de les dones.

No hi ha dubte que faran front, i aquest serà el seu gran ensenyament. No deixar-se doblegar. No renunciar a la defensa de la dignitat individual i col·lectiva. Aprofundir en els instruments de comprensió de la realitat i en la formulació de respostes contundents i eficaces en el terreny pràctic, de resistència i mobilització.

Guanyar per un marge escàs unes eleccions en les quals es presentava una cara moderada, mera aparença, no dona dret a segons quines coses. No dona dret a alterar consensos bàsics i transversals, a anar contra els criteris científics respecte de la llengua, per exemple. Criteris que, com en qualsevol societat civilitzada, han de comptar amb l'aval acadèmic, de la Universitat. No dona dret, tampoc, a esberlar la dignitat col·lectiva d'un País ni a rebaixar en cap àmbit l'autogovern, aconseguit com a resultat de l'acumulació d'esforços al llarg de la història, de la tasca pacient de diverses generacions d'ençà de la Renaixença del segle XIX.

Unes eleccions de tipus local i autonòmic no donen dret a esgarrar continguts essencials de l'autonomia. Ni garanties recollides en els textos constitucionals. Ni drets reconeguts en les Declaracions aprovades per l'ONU o el Parlament Europeu.

Perquè el marc general en què s'ha produït el retrocés a què assistim està carregat de presagis alarmants. Desactivar l'onada ultraconservadora i retornar a camins de racionalitat en la confrontació amb els grans problemes de l'època i també en l'articulació de les relacions socials i polítiques, és absolutament vital. Ho veiem a escala internacional, amb l'auge ací i allà de moviments d'extrema dreta, amb conflictes de resultat tan incert com la guerra d'Ucraïna, amb les turbulències econòmiques, la insinuació d'una nova guerra freda, les espurnes bèl·liques que posarien en risc la supervivència de la humanitat, igual com la crisi climàtica o els desbordament dels llindars ecològics vitals. El capitalisme desbocat posa en crisi el planeta. I alhora el creixement econòmic a qualsevol preu sembla l'únic pal·liatiu d'una societat escindida, farcida de desigualtats i sovint desesperada. Davant aquest panorama, el tancament mental i les falses solucions —cruels, inhumanes i arxiconegudes— de l'extrema dreta son un contrasentit, mera fal·làcia destinada a agreujar el patiment.

Les pitjors premonicions s'han fet realitat. S'havia aconseguit obrir una via per al redreçament gradual del poble valencià, en un període històric complex, agitat. S'havia avançat, en un camí de transició cap a un nou model econòmic, més just i responsable. Pensàvem que havíem deixat enrere el productivisme cec, el menyspreu envers el saber científic i acadèmic, les actituds sectàries i irrespectuoses, la discriminació dels qui no pensen o es senten com els altres. No s'ha pogut mantenir l'esperança i ara ens trobem en un moment carregat de perill. Les raons —les errades i les insuficiències i factors més globals, difícils de controlar— que han determinat el resultat electoral, son un altre capítol, que caldrà escatir en el temps i els àmbits escaients.

Temps de foscor, sí, però també una prova de resistència, una més, de la qual —si sap posar en joc les energies creatives i la capacitat de mobilització amb què compta— el País tornarà a eixir airós. Però haurà de posar —ara sí— tota la carn a la graella. Com més prompte s'n'adone, millor.